

40. Oto Ja jestem z wami

1. CELE LEKCJI – WYMAGANIA OGÓLNE

- Wprowadzenie w tematykę sakramentów;
- Odkrywanie sakramentów świętych jako darów łaski dla konkretnego; człowieka i całej wspólnoty Kościoła.

2. TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

Uczeń:

- Definiuje „sakramenty święte”;
- Wymienia i charakteryzuje poszczególne sakramenty;
- Własnymi słowami uzasadnia podział sakramentów na sakramenty wtajemniczenia, uzdrowienia, komunii i misji;
- Własnymi słowami wyjaśnia pojęcie „charakter sakramentalny”;
- Na podstawie analizy tryptyku R. van der Waydena wyciąga wnioski dotyczące poszczególnych sakramentów;
- Na podstawie *Konstytucji o liturgii* wyjaśnia cel istnienia sakramentów;
- Sam określa różnice między sakramentami a sakramentaliami.

3. POJĘCIA, POSTACI

- Sakrament;
- Sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego;
- Sakramenty uzdrowienia;
- Sakramenty służące komunii i posłaniu wiernych;
- Sakramentalia.

4. WARTOŚCI

- Wdzięczność Bogu za dar sakramentów świętych;

5. SCHEMAT LEKCJI

- Definicja, pochodzenie i ilość sakramentów;
- Podział sakramentów;
- Charakter sakramentalny;
- Analiza tryptyku R. van der Waydena;

- Cel istnienia sakramentów;
- Sakramentalia a sakramenty.

6. PROPOZYCJA REALIZACJI

Wprowadzenie:

Metoda – synektyka. Nauczyciel rozpoczyna lekcję od zadania pytania:

- Do czego można porównać sakramenty?
- Prosi uczniów o uzupełnienie na kartkach następującego stwierdzenia:

Sakramenty są jak...

Następnie poleca wypisać w kolumnie cechy dopisanej rzeczy / rzeczywistości i w drugiej kolumnie wyodrębnione na ich podstawie określenia dotyczące sakramentów.

Wybrane wypowiedzi prezentowane są na forum klasy.

Rozwinięcie tematu:

Metoda – burza mózgów. Nauczyciel rozpoczyna od pytań:

- Jakie sakramenty znacie, ile ich jest?
- Jak można zdefiniować pojęcie „sakramenty”?
- Skąd się wzięły sakramenty?

Metoda – 2-4-8: Uczniowie w dwójkach zastanawiają się nad następującym problemem:

- Czy wśród sakramentów da się wyodrębnić jakieś grupy?

Dokonują podziału sakramentów w zbiory i uzasadniają kryterium podziału. Praca jest następnie kontynuowana w czwórkach i ósemkach, przy czym uczniowie próbują ustalić każdorazowo wspólne dla grupy stanowisko.

Na koniec przedstawiciel grupy prezentuje wyniki pracy; nauczyciel odnosi je do podziału sakramentów z KKK. Podział sakramentów zapisuje na tablicy.

Metoda – burza mózgów. Nauczyciel stawia uczniom pytanie:

- Ile razy przyjmujemy poszczególne sakramenty?

Nauczyciel wprowadza pojęcie „charakter sakramentalny” w odniesieniu do tych sakramentów, które przyjmuje się tylko raz w życiu.

Metoda – analiza obrazu. Nauczyciel pokazuje (wyświetla lub wiesza na tablicy) duży tryptyk Rogiera van der Waydena lub prosi uczniów o przyjrzenie się reprodukcji obrazu zamieszczonej w podręczniku. Na podstawie analizy obrazu uczniowie próbują wypisać cele poszczególnych sakramentów.

Nauczyciel podsumowuje pracę, odnosząc się do określenia nadrzędnego celu wszystkich sakramentów według *Konstytucji o Liturgii*.

Metoda – rozmowa kierowana. Nauczyciel pyta uczniów:

- Czy pogrzeb to sakrament?
- A święcenie pokarmów?

Nauczyciel wprowadza pojęcie „sakramentaliów”, wyjaśniając zasadnicze różnice między sakramentaliami a sakramentami. Przy omawianiu, czym jest pogrzeb, który jest czymś innym niż sakramenty i sakramentalia, można podkreślić, że sakramenty są przeznaczone dla żywych, a nie dla umarłych.

Zakończenie:

Nauczyciel podaje najważniejsze wnioski do zapamiętania. Może posłużyć się definicją z ramki „Zapamiętaj”.

Notatka:

Zapis tworzony na bieżąco podczas lekcji.

Korelacja z edukacją szkolną:

- Wiedza o kulturze / historia sztuki – sakramenty w sztuce (tryptyk Rogiera van der Waydena);
- Historia – nawiązanie do znaku legionów rzymskich noszonego (tatuowanego) przez każdego legionistę – SPQR;
- Wiedza o kulturze – scena z filmu *Gladiator* pokazująca bohatera usuwającego w niewoli znak legionisty z ramienia.

7. INNE MOŻLIWOŚCI REALIZACJI

Można rozpocząć lekcję od przeczytania i przeanalizowania opowiadania z podręcznika oraz pytań zamieszczonych pod opowiadaniem.

Nauczyciel może także rozpocząć od pogadanki na temat znaków drogowych i ich znaczenia w życiu człowieka, aby następnie przejść do omawiania sakramentów jako swoistych znaków wskazujących jak otrzymać Bożą łaskę.

Jako ilustracja, czym jest „charakter sakramentalny”, może posłużyć scena z filmu *Gladiator*, w której bohater usuwa w niewoli znak legionisty z ramienia.

Jeśli któraś z grup wyodrębniła podział sakramentów według częstotliwości przyjmowania, wykorzystując to od razu wprowadzamy pojęcie „charakter sakramentalny” w odniesieniu do tych sakramentów, które przyjmuje się tylko raz w życiu.

W celu usprawnienia pracy podczas analizy obrazu nauczyciel może dokonać podziału klasy na siedem grup i polecić analizę jednego z sakramentów przedstawionych na tryptyku. Można także odczytać wspólnie opis dzieła wydrukowany w podręczniku ucznia, a na tablicy wypisać w tabeli sakramenty wraz z określeniami ich celów.

8. ALTERNATYWNE TEKSTY DO WYKORZYSTANIA NA LEKCJI

KOŚCIÓŁ
NAUCZA

Jest siedem sakramentów Nowego Prawa, a mianowicie: chrzest, bierzmowanie, Eucharystia, pokuta, ostatnie namaszczenie, święcenia i małżeństwo; wszystkie sakramenty dokonują się dzięki trzem czynnikom, mianowicie: rzeczom jako materii, słowom jako formie i osobie szafarza udzielającego sakramentu z intencją czynienia tego, co czyni Kościół. Jeśli brakuje któregoś z nich, sakrament się nie dokonuje. Wśród sakramentów są trzy: chrzest, bierzmowanie i święcenia, które wyciskają na duszy niezniszczalne znamię, to jest pewien duchowy znak odróżniający od pozostałych. Dlatego nie powtarza się ich u tej samej osoby. Pozostałe cztery nie wyciskają znamienia i dopuszczają ponowne przyjmowanie.

Sobór Florencki, *Dekret dla Ormian*

Sakramenty Nowego Testamentu, ustanowione przez Chrystusa i powierzone Kościołowi, jako czynności Chrystusa i Kościoła, są znakami oraz środkami, poprzez które wyraża się i wzmacnia wiara, oddawany jest Bogu kult i dokonuje się uświęcenie człowieka. Z tej to racji w najwyższym stopniu przyczyniają się do wprowadzenia, umocnienia i zmanifestowania kościelnej wspólnoty. Dlatego w ich sprawowaniu święci szafarze oraz pozostali wierni winni okazać najwyższy szacunek i należną pilność.

KPK 840

Celem sakramentów jest uświęcenie człowieka, budowanie mistycznego Ciała Chrystusa, a wreszcie oddawanie czci Bogu. Jako znaki, mają one także pouczać. Sakramenty wiarę nie tylko zakładają, lecz za pomocą słów i rzeczy dają jej wzrost,

umacniają ją i wyrażają. Słusznie więc nazywają się sakramentami wiary. Udzielają one łaski, ale ich sprawowanie również jak najlepiej usposabia wiernych do owocnego przyjęcia tej łaski, do oddania Bogu należnej czci i pełnienia miłości.

Konstytucja o liturgii, SV II, pkt 59

Dla urzeczywistnienia tak wielkiego dzieła Chrystus jest zawsze obecny w swoim Kościele, szczególnie w czynnościach liturgicznych. Jest obecny w ofierze Mszy Świętej, czy to w osobie odprawiającego, gdyż „Ten sam, który kiedyś ofiarował się na krzyżu, obecnie ofiaruje się przez posługę kapłanów”, czy też zwłaszcza pod postaciami eucharystycznymi. Obecny jest mocą swoją w sakramentach tak, że gdy ktoś chrzci, sam Chrystus chrzci. Jest obecny w swoim słowie, albowiem gdy w Kościele czyta się Pismo Święte, wówczas On sam mówi. Jest obecny wreszcie, gdy Kościół modli się i śpiewa psalmy, gdyż On sam obiecał: „Gdzie dwaj albo trzej są zgromadzeni w imię moje, tam i Ja jestem pośród nich” (Mt 18, 20).

Konstytucja o liturgii, SV II, pkt 7

Sakramenty Nowego Prawa zostały ustanowione przez Chrystusa. Jest ich siedem: chrzest, bierzmowanie, Eucharystia, pokuta, namaszczenie chorych, sakrament święceń i małżeństwo. Sakramenty te obejmują wszystkie etapy i wszystkie ważne momenty życia chrześcijanina: sprawiają narodzenie i rozwój chrześcijańskiego życia wiary, uzdrowienie i dar posłania. Widać w tym pewne podobieństwo, jakie istnieje między etapami życia naturalnego a etapami życia duchowego.

KKK 1210